

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 697/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Denisou Veselou, Mierová 1, Veľký Krtíš, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co 103/2013-430 z 31. októbra 2016 a prípisom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VI/1 Pz 9/17/1000-10 z 20. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“,

„sťažovateľka“ alebo „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 Co 103/2013-430 z 31. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a prípisom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. VI/1 Pz 9/17/1000-10 z 20. marca 2017 (ďalej len „prípis generálnej prokuratúry“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vedeného Okresným súdom Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 1 C 101/2012 v postavení žalovaných, kde žalobcom bola Slovenská republika, zastúpená Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky (ďalej len „žalobca“).

Žalobca sa žalobou doručenou okresnému súdu 5. októbra 2012 domáhal, aby sťažovatelia boli súdom zaviazaní uhradiť žalobcovi dlžné sumy, a to s poukazom na § 470 Občianskeho zákonníka z titulu zodpovednosti za dlhy poručiťľa. Právny predchodca sťažovateľov, ich otec ██████████, zomrel ██████████. Od 1. augusta 2002 bol v štátnozamestnaneckom pomere s Daňovým riaditeľstvom ██████████ ██████████, kde vykonával činnosti správcu dane na Daňovom úrade v ██████████. Sťažovatelia uvádzajú, že „z tvrdenia žalobcu vyplýva, že uvedený pracovník mal v období rokov 2005 až 2009 vystaviť platobné poukazy, kde si mal neoprávnene vytvorené preplatky posielat' na svoje súkromné účty, čím mal spôsobiť Slovenskej republike škodu vo výške 87.967,50 €. V dedičskom konaní, ktoré sa viedlo na Okresnom súde v Piešťanoch, žalovaný I. (sťažovateľ, pozn.) nadobudol dedičstvo po poručiťľovi ██████████ v hodnote 14.886,55 € a žalovaná II. (sťažovateľka, pozn.) v hodnote 40.886,55 €, kde žalovaní (sťažovatelia, pozn.) zodpovedajú za dlhy poručiťľa ako dedičia podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli k celému dedičstvu, avšak len do výšky nadobudnutého dedičstva.“.

Okresný súd rozsudkom č. k. 1 C 101/2012-337 z 12. februára 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 14 886,55 € istiny v mesačných splátkach po 500 € počnúc marcom 2013 vždy do 20. dňa v mesiaci „pod stratou lehoty“ a sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 40 886,55 € istiny do 90 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že žalobcovi sa náhrada trov konania nepriznáva.

Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že *„rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanému 1. povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 14.886,55 € v mesačných splátkach po 500 €, počnúc mesiacom marec 2013, vždy do 20. dňa v mesiaci (prvý výrok) mení tak, že žalovaný 1. je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 14.886,55 € v mesačných splátkach po 500 €, splatných po právoplatnosti tohto rozhodnutia, vždy do 20. dňa v mesiaci s tým, že v prípade riadneho a včasného nezaplatenia čo i len jednej splátky sa stáva zročným celé peňažné plnenie. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanej 2. povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 40.886,55 € v lehote do 90 dní od právoplatnosti rozsudku (druhý výrok) a vo výroku o trovách konania (tretí výrok) potvrdzuje. Žalobcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.“*.

Pretože sa sťažovatelia domnievali, že daná situácia vyžaduje ochranu ich práv a nemohli dosiahnuť túto ochranu inými právnymi prostriedkami, *„ako napríklad podaním dovolania, nakoľko v Civilnom sporovom poriadku absentuje ako dôvod prípustnosti nesprávnych právnych záverov“*, podali podnet generálnej prokuratúre na podanie dovolania podľa § 458 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

Podľa názoru sťažovateľov *„označené rozhodnutia porušujú ich právo na spravodlivý proces a trpia takými vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné a neudržateľné“*.

Dňa 23. marca 2017 bol sťažovateľom doručený prípis generálnej prokuratúry, ktorým ich upovedomila o spôsobe vybavenia ich podnetu. Generálna prokuratúra ich podnet odložila ako nedôvodný.

Sťažovatelia zastávajú názor, že generálna prokuratúra porušila ich v sťažnosti označené práva tým, že nepodala dovolanie, nesprávne vyhodnotila podmienky prípustnosti podania dovolania, a z toho dôvodu nesprávne rozhodla, keď odložila ich podnet ako nedôvodný.

K opodstatnenosti ich podnetu uvádzajú, že okresný súd aj krajský súd *„zdieľali spoločný právny názor v tom zmysle, že v konaní bolo potrebné v prvom rade riešiť predbežnú otázku, a to, či poručiteľ v čase smrti mal dlhy, ktoré na neho prešli smrťou...“*. Napriek tomu, že krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že niet žiadnych pochyb, že zo strany zamestnanca [REDAKOVANÉ], ich otca, išlo o zavinené porušenie povinnosti, *„nikde nie je vyjadrené zavinenie menovaného vo forme úmyslu“*. Sťažovatelia uvádzajú, že ich otec nebol nikdy právoplatne odsúdený za akýkoľvek trestný čin v súvislosti s daným konaním, a preto zastávajú názor, že žalobca nepreukázal úmyselné zavinenie ich otca a *„ani okresný, ani krajský súd nezdôvodnili kvalifikovane, prečo by sa podľa ich názoru malo jednať o úmyselné zavinenie, a preto v tomto smere žalobca neunesol dôkazné bremeno a súdy si svojvoľne ustálili právny názor, že sa jednalo o úmyselné zavinenie bez toho, aby tento názor podložili náležitou argumentáciou a opierali sa o konkrétne dôkazné prostriedky“*.

Krajský súd sa podľa ich názoru vôbec nezaoberal *„spoločnou zodpovednosťou aj iných zamestnancov žalobcu, aj napriek tomu, že výslovne označil ich pochybenie“*. K tomu uvádzajú, že *„po vykonanom dokazovaní súdy ustálili taký skutkový stav, že na vzniku škody sa podieľal aj zamestnávateľ [REDAKOVANÉ], pretože k podpisu ďalších osôb na platobných poukazoch došlo bez toho, aby sa vykonala primeraná fyzická kontrola dokladov. Súd za osoby, ktoré mali vykonávať fyzickú kontrolu dokladov označil riaditeľa a účtovníčku. Tieto osoby v čase spôsobenia škody boli v štátnozamestnaneckom pomere u zamestnávateľa na základe pracovných zmlúv...“*

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že aj iní pracovníci žalobcu pochybili v tom, keď si nesplnili svoju povinnosť vyplývajúcu z pracovných zmlúv, interných predpisov, z ustanovení Zákonníka práce a Občianskeho zákonníka a schvaľovali platobné poukazy a vyplácali finančné sumy na účty bez toho, aby si overili správnosť všetkých údajov ako aj správnosť toho, či boli konečné bankové účty registrované v daňovom informačnom systéme...

Zarážajúce na celom prípade je to, že daňový úrad takto fungoval v podstate niekoľko rokov, minimálne v rozhodnom období od r. 2005 až do r. 2009 bez toho, aby niekto iný okrem nebohého, resp. v tomto prípade jeho dedičov znášal pomerne zodpovednosť za tieto pochybenia, ktoré priznal aj sám žalobca, ako aj vypočítaní svedkovia – zamestnanci žalobcu.“

Z rozhodnutia krajského súdu tiež nie je zrejmé, akou úvahou sa krajský súd riadil, keď ustálil rozsah zavinenia zamestnávateľa v rozsahu 20 % a tiež, prečo vyčíslil „20 % spoluzavinenie zamestnávateľa z výšky škody 79.636,89 €, a nie zvyšky škody, ktorú si žalobca uplatňoval v konaní, teda z výšky škody 55.773,10 € istiny“. Vôbec sa nezaoberal ani námietkou premlčania, ktorú vzniesli, a rovnako ani ich vyjadreniami a odvolacími dôvodmi.

Napadnutý rozsudok krajského súdu podľa ich názoru vykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia, a preto je neudržateľný.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia zastávajú názor, že dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo prípustné podľa § 458 ods. 2 CSP, a tým, že generálna prokuratúra odložila ich podnet na podanie dovolania ako nedôvodný, odoprela im prístup k dovolaciemu súdu, ktorý „sa mal vysporiadať so všetkými ich námietkami týkajúcimi sa nezákonného a protiústavného rozhodnutia a postupu súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu“.

Sťažovatelia po poukázaní na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa aplikácie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. I. ÚS 13/00, IV. ÚS 77/02,

IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, I. ÚS 304/06, III. ÚS 32/07, I. ÚS 290/09 atď.) uvádzajú, že základným dôvodom ich tvrdenia, že došlo k porušeniu ich označených práv, je to, že generálna prokuratúra nesprávne interpretovala a aplikovala § 458 ods. 2 CSP o prípustnosti dovolania v predmetnej právnej veci, a preto došlo k odloženiu ich podnetu na podanie dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu.

Zastávajú tiež názor, že postupom generálnej prokuratúry a krajského súdu v ich označených konaniach došlo aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy z dôvodu, že boli zaviazaní zaplatiť žalobcovi uvedené sumy aj napriek nesprávnosti právnych záverov vo veci konajúcich súdov a napriek tomu, že im bolo odňaté právo preskúmať toto rozhodnutie dovolacím súdom.

Poukazujú tiež na to, že „vydané rozsudky a povinnosť zaplatiť žalobcovi také sumy, aké sú uvedené v rozhodnutí, sú pre nich likvidačné. Sťažovateľ 1. je invalidný dôchodca, ktorý poberá dôchodok vo výške 380 €, ale aj napriek tejto skutočnosti mu súd uložil povinnosť hradiť mesačne žalobcovi sumu 500 €, čo je nemysliteľné a jednoznačne nemožné splniť. Taktiež sťažovateľovi 2. uložil súd povinnosť uhradiť škodu v celosti, a to do 90 dní od právoplatnosti rozsudku, kde nie je v možnostiach a schopnostiach sťažovateľa 2., aby takúto povinnosť bol schopný splniť.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a následne, aby vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojitosti so základným právom vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy SR... upovedomením Generálnej prokuratúry SR o spôsobe vybavenia podnetu zo dňa 20. 03. 2017, VI/1 Pz 9/17/1000-10 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co/103/2013-430 zo dňa 31. 10. 2016 porušené bolo.

2. *Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co/103/2013-430 zo dňa 31. 10. 2016 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľom sa priznáva spoločne a nerozdielne primerané finančné zadosťučinenie ako náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch v sume 8.000,- €, ktoré je Generálna prokuratúra SR povinná zaplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

4. *Generálna prokuratúra SR je povinná uhradiť sťažovateľom trovy konania v sume 1.914,46 € na účet ich právneho zástupcu advokátky JUDr. Denisy Veselej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Predmetom predbežného prerokovania bolo sťažovateľmi namietané porušenie ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým prípisom generálnej prokuratúry a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým prípisom generálnej prokuratúry

K porušeniu sťažovateľmi označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru prípisom generálnej prokuratúry malo dôjsť tým, že generálna prokuratúra nesprávne vyhodnotila podmienky prípustnosti podania dovolania, a z toho dôvodu nesprávne rozhodla, keď odložila ich podnet ako nedôvodný. Sťažovatelia zastávajú názor, že v predmetnej veci boli splnené všetky zákonné podmienky na to, aby generálna prokurátora podala dovolanie.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podanie dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) – predtým mimoriadneho dovolania v zmysle Občianskeho súdneho poriadku – je podmienené splnením zákonných predpokladov, ktoré sú upravené v § 458 a nasl. CSP. Z týchto ustanovení jednoznačne vyplýva, že ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorého využitie ako procesného inštitútu patrí výlučne generálnemu prokurátorovi. To znamená, že nejde o základné právo sťažovateľov, ktoré by bolo možné zahrnúť pod čl. 46 ods. 1 ústavy alebo pod čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na vyhovenie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania (od 1. júla 2016 ide o dovolanie generálneho prokurátora vzhľadom na účinnosť Civilného sporového

poriadku) neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a teda generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť a je na jeho voľnej (vlastnej) úvahe rozhodnúť, či podá dovolanie. Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil, že oprávnenie na podanie dovolania (predtým mimoriadneho dovolania v zmysle Občianskeho súdneho poriadku) nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05, I. ÚS 43/07, II. ÚS 172/2017).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že nevyužitím práva generálneho prokurátora podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie generálneho prokurátora nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľov, pretože platná zákonná úprava nezakladá sťažovateľovom právo (právny nárok) na vyhovie ich podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora. Navyše, ako z prípisu generálnej prokuratúry, ktorým upovedomila sťažovateľov o spôsobe vybavenia ich podnetu, vyplýva, že generálna prokuratúra svoje rozhodnutie aj primeraným spôsobom odôvodnila.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Základným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej

lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojich v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 18. januára 2017. Sťažnosť sťažovateľov však bola ústavnému súdu doručená 24. apríla 2017, pričom na poštovú prepravu bola daná 20. apríla 2017. Je teda zrejmé, že sťažnosť bola ústavnému súdu doručená v značnom časovom odstupe po uplynutí ustanovenej dvojmesačnej lehoty od právoplatnosti rozsudku krajského súdu, teda oneskorene.

Pokiaľ sťažovatelia v sťažnosti vychádzajú v prípade plynutia lehoty na podanie sťažnosti zo skutočnosti, že po doručení napadnutého rozsudku krajského súdu podali podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, a teda lehota sa má počítať od doručenia prípisu generálnej prokuratúry, ktorá ich upovedomila o spôsobe vybavenie ich podnetu, ústavný súd takúto úvahu nemôže akceptovať. Ústavný súd v týchto prípadoch vychádza z podstatného právneho rozdielu medzi dovolaním podaným stranou sporu a dovolaním, ktoré môže podať generálny prokurátor. Podanie (mimoriadneho) dovolania generálnym prokurátorom proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu je jeho výhradným právom, a teda nie je pre stranu (sporu) právne nárokovateľným opravným prostriedkom ani účinným a istým prostriedkom, ktorým by sa mohla domáhať ochrany svojich práv pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (porovnaj II. ÚS 23/2010). V nadväznosti na uvedené preto lehotu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti ústavnému súdu proti rozhodnutiu toho-ktorého všeobecného súdu nemožno počítať od doručenia posledného oznámenia generálnej prokuratúry o vybavení podnetu strany (sporu) na podanie (mimoriadneho) dovolania proti takémuto rozhodnutiu všeobecného súdu (pozri napr. aj III. ÚS 225/2017, III. ÚS 291/2017).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov obsiahnutými v petite ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2017